

Kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved UiO

UiOs kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ble første gang vedtatt i 2004. Gjeldende utgave ble vedtatt av universitetsstyret [...].

Innhold

1. Formål og oppbygning.....	1
2. Ansvar og medvirkning	2
3. Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet.....	5
Periodisk programevaluering	5
Emneevaluering	5
Evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene [ny overskrift?]	6
Analyser og undersøkelser	6
Si fra-system for studenter	7
Forsknings- og utviklingsaktiviteter.....	7
4. Oppfølging og videreutvikling av utdanningsvirksomheten	7
Lederansvaret	7
Kollegial involvering, utvikling av læringsmiljø og samarbeid på tvers	7
Virksomhetsstyring.....	8
Etablering, endring og nedlegging av studier	8

1. Formål og oppbygning

Kvalitetssystemet omfatter all utdanning som tilbys ved universitetet. Systemet skal sikre jevnlig vurderinger av kvalitet og forbedringstiltak både i enkeltutdanninger og i utdanningsvirksomheten som helhet. Systemet skal fremme erfaringsdeling og spredning av god praksis.

Kvalitetssystemet skal bidra til høy kvalitet på UiOs utdanninger, til et godt lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte samt til at samfunnet kan ha tillit til kandidatenes kompetanse. Kvalitetssystemet skal bidra til at UiO jevnlig og systematisk vurderer om målene og ambisjonene for utdanningsvirksomheten og læringsmiljøet realiseres.

Målene og ambisjonene for utdanningsvirksomheten og læringsmiljøet ved Universitetet i Oslo er nedfelt i universitetets strategiske plan, i universitetets og fakultetenes årsplaner og i program- og emnebeskrivelsene.

Kvalitetssystemet bidrar til å realisere målene og ambisjonene gjennom:

- å identifisere og samle inn data som legger grunnlaget for vurdering av måloppnåelse

- å etablere et bredt kunnskapsgrunnlag som er informert og influert av forskningsbasert kunnskap om høyere utdanning, undervisning og læring, og som bidrar til videreutvikling av kvalitetsarbeidet.

Kvalitetssystemet har tre hovedkomponenter:

Felles systembeskrivelse

En rammebestemmelse som plasserer ansvar og angir minimumskrav for kvalitetsarbeidet og evaluering av studiekvalitet (dette dokumentet).

Rutinebeskrivelser

Fakulteter, institutter og LOS fastsetter rutinebeskrivelser for elementene i kvalitetssystemet i tråd med arbeidsdelingen mellom nivåene. Rutinebeskrivelsene skal angi:

- hvordan elementene gjennomføres
- hvem som er ansvarlig for gjennomføringen
- hvordan resultatene behandles (formelle fora)
- hvem (hvilke roller) som er ansvarlig for oppfølgingen

Rutinebeskrivelsene skal være tilgjengelige på UiOs nettsider.

Erfaringsdeling

Alle nivåer skal bidra til felles og lokale tiltak som legger til rette for erfaringsdeling og læring på individ- og organisasjonsnivå.

2. Ansvar og medvirkning

Studiekvalitetsarbeidet inngår i ordinær styrings- og ledelsesstruktur og skal normalt bygge på eksisterende rutiner, ordninger og organer. Rutinebeskrivelser, mandater for kollegiale organer og stillingsbeskrivelser gir mer informasjon om ansvaret for gjennomføring og oppfølging av elementene i kvalitetssystemet.

Fakultetene kan tilpasse ansvarsfordelingen eller legge til ytterligere arbeidsoppgaver i samsvar med egne satsingsområder og organisatorisk struktur. Det finnes derfor lokale variasjoner i organiseringen av studiekvalitetsarbeidet.

Universitetsstyret

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for kvaliteten i UiOs utdanninger og vedtar universitetets strategiske plan. Styret utøver ansvaret gjennom å vedta årsplaner og budsjett samt å følge opp UiOs aktiviteter og resultater gjennom virksomhetsrapportene og årsrapporten. Styret diskuterer og fatter vedtak i saker knyttet til fagtilbudet og studieporteføljen og får i tillegg saker om andre aktuelle tema på utdanningsfeltet.

Universitetsledelsen

Universitetsledelsen har ansvar for den overordnede koordineringen av kvalitetsarbeidet og for å følge opp resultatene. De har et særlig ansvar for å legge til rette for

kvalitetsutvikling av utdanningsvirksomheten og være en drivkraft for det interne kvalitetsarbeidet og erfaringsutvekslingen.

Felles kollegiale organer

UiO har tre felles kollegiale organer som er sentrale for utdanningskvaliteten:

- Utdanningskomiteen behandler utdanning i første og andre syklus.
- Forum for forskningsdekaner behandler utdanning i tredje syklus.
- Læringsmiljøutvalget behandler det fysiske og psykososiale læringsmiljøet.

Alle tre er rådgivende og bidrar til utvikling av kvalitet i UiOs utdanninger og til at ambisjonene for utdanningsvirksomheten realiseres. De fungerer som møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner mellom universitetsledelsen, fakultetene og henholdsvis studentene og ph.d.-kandidatene.

Utdanningskomiteen har et særlig ansvar for helheten i kvalitetsarbeidet, for eksempel ved revisjon av systembeskrivelsen. Utdanningskomiteen fungerer også som viktig bindeledd mellom faglig og administrativ linje gjennom samarbeidet med studieledernetverket.

Fakultets- og instituttnivå

Dekaner og instituttledere er ansvarlige for kvalitetsarbeidet på sine nivåer og har ansvar for å følge opp resultatene. I samarbeid med administrasjonen har de også ansvar for tilrettelegging og kvalitetssikring av støttetjenestene rundt utdanningene.

Fakultetene og instituttene har ulike måter å organisere og navngi kollegiale organer, men alle skal ha møtesteder og arenaer for strategiske diskusjoner om utdanningskvalitet blant aktørene i kvalitetsarbeidet. Studentene og ph.d.-kandidatene skal også være representert.

Dekaner og instituttledere skal sørge for at det blir holdt løpende oversikt over utdanningsledere på fakultets- og instituttnivå, programrådsmedlemmer, programledere og emneansvarlige, samt at oversikten er tilgjengelig på UiOs nettsider.

Utdanningsleder på fakultetsnivå

Utdanningsledere på fakultetsnivå (studiedekan, vise-/prodekan for undervisning/-forskerutdanning) har ansvar for forvaltning, utvikling og koordinering av helheten i fakultetets programportefølje og er pådrivere for fakultetets kvalitetsarbeid.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede og koordinere arbeidet med å følge opp fakultetets strategi og årsplan
- igangsette fakultære kvalitetsutviklingsprosesser
- være bindeledd mellom fakultetsledelsen og hhv. utdannings- og forskerutdanningsledere på instituttnivå
- være fakultetets representant i UiOs felles kollegiale organer

Utdanningsleder på instituttnivå

Utdanningsledere på instituttnivå (utdanningsleder, undervisningsleder, ph.d.-leder eller tilsvarende) har et overordnet og koordinerende ansvar for alle studieprogrammene og emnene ved instituttet og er pådrivere for kvalitetsarbeidet.

Typiske arbeidsoppgaver innen hhv. utdanning og forskerutdanning er:

- lede arbeidet med å følge opp instituttets strategi og årsplan
- legge til rette for utvikling av det kollegiale felleskapet innenfor utdanning
- lede utviklingsprosjekter av faglig karakter
- sørge for god informasjonsutveksling mellom fakultet og institutt samt være bindeledd mellom administrasjonen og de vitenskapelig ansatte ved instituttet

Programråd og programleder

Enheten som er ansvarlig for et program defineres som programeier og oppnevner programråd og programleder i tråd med UiOs normalregler. Programrådet og programlederen for et studieprogram har særlig ansvar for:

- helhet og sammenheng i programmet, og en god kopling mellom læringsmål, undervisningsformer, evaluerings- og vurderingsformer og læringsutbytte
- at programmet blir kvalitetssikret og videreutviklet i tråd med kravene.
- at forbedringsbehov blir vurdert og at tiltak blir satt i gang og fulgt opp.
- at studentene/ph.d.-kandidatene får informasjon om evalueringsresultatene.

Programrådet bør bestå av personer som er aktive i gjennomføringen og videreutviklingen av studieprogrammet. Programleder bør normalt lede programrådet.

Emneansvarlige

Enheten som er ansvarlig for et emne defineres som emneeier og utpeker en emneansvarlig. Den emneansvarlige for et emne har særlig ansvar for:

- at emnet blir kvalitetssikret og videreutviklet i tråd med kravene.
- at forbedringsbehov blir vurdert og at tiltak blir satt i gang og fulgt opp.
- at studentene/ph.d.-kandidatene får informasjon om evalueringsresultatene.

Studenter og ph.d.-kandidater

Studenter og ph.d.-kandidater deltar i kvalitetsarbeidet ved å delta i evalueringer, gjennom å være representert i UiOs kollegiale organer og ulike ad hoc-komiteer, gjennom studentdemokratiet og gjennom studentorganene på alle nivåer.

Felles koordinering av kvalitetsarbeidet

Avdeling for studieadministrasjon er systemeier for kvalitetssystemet og gir støtte til fakultetene og til universitetsledelsen i arbeidet med utdanningskvalitet. Avdelingen har et overordnet ansvar for forvaltning av administrative støttefunksjoner innen utdanning.

LINK – Senter for læring og utdanning skal stimulere til utvikling av undervisnings- og læringsprosesser ved UiO. LINK er en møteplass for diskusjoner om utdanningskvalitet, bidrar til å spre god praksis og skaper nettverk for læring på tvers av fag- og organisasjonsgrenser ved UiO.

Administrative nettverk hvor både fakultetene og LOS deltar er arenaer for å samrå seg på tvers av UiO og bidra til erfaringsutveksling. I studiekvalitetsarbeidet gjelder dette særlig nettverket for administrative studieledere og forum for forskerutdanning.

Seksjon for virksomhets- og økonomistyring bistår og gir råd til universitetsledelsen med virksomhetsstyring, finansiell styring og analyse. Seksjonen koordinerer UiOs arbeid med virksomhetsstyring og -rapportering.

3. Kunnskapsgrunnlag for kvalitetsarbeidet

Periodisk programevaluering

Innenfor en seksårsperiode skal det foretas en evaluering av helheten i hvert program. Formålet med evalueringen er å vurdere kvaliteten på programmet og behovet for endringer i programmet. På ph.d.-nivå kan evalueringen også gjennomføres for studieretninger.

Evalueringen skal omfatte en vurdering av sammenhengen mellom programmets planlagte læringsutbytte, faglige innhold, arbeids- og undervisningsformer samt vurderingene og vurderingsordningene. Andre sentrale tema er programmets læringsmiljø, arbeidslivsrelevans, internasjonalisering og infrastruktur samt studentenes/ph.d.-kandidatenes gjennomføring. Programeier fastsetter mandat for evalueringen hvor også andre fokusområder kan legges til.

Den periodiske programevalueringen består av en egevaluering og en ekstern evaluering:

- 1) Egevalueringen koordineres av programledelsen og skal normalt være basert på evalueringsmaterialet som er samlet opp i perioden. Egevalueringen skal også omfatte en kortfattet gjennomgang av kravene i NOKUTs studietilsynsforordning.
- 2) Den eksterne evalueringen gjennomføres av et evalueringspanel og er basert på programledelsens egevaluering og annet relevant materiale. Til å gjennomføre den eksterne evalueringen nedsetter programeier et evalueringspanel:

- Panelet skal ha nasjonal og/eller internasjonal spesialistkompetanse i programmets faglige kjerneområde(r).
- Panelet skal ha kompetanse fra undervisning og/eller forskningsveiledning.
- Panelet skal ha minst én deltaker som er student/ph.d.-kandidat.
- Panelet skal ha minst én deltaker fra arbeids- eller samfunnsliv.
- Det er valgfritt hvorvidt panelet også har deltakere som er ansatt ved UiO.
- Programledelsen er normalt ikke representert i evalueringspanelet.

Programeier sørger for at panelet får tilgang til nødvendig informasjon. Evalueringspanelet utarbeider en rapport med vurderinger av kvaliteten på programmet og behovet for endringer i programmet. Rapporten sendes til programeier og skal gjøres tilgjengelig på UiOs nettsider.

Vurderingene og anbefalingene fra den periodiske programevalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

Emneevaluering

Emner skal underveisevalueres hver gang de gjennomføres. Formålet med evalueringen er å vurdere kvaliteten på emnet og behovet for endringer i emnet.

Omfang og metode for innhenting av tilbakemeldinger tilpasses emnet og studentgruppen. Den emneansvarlige avgjør i dialog med emneeier om studentene i tillegg blir spurt om tilbakemeldinger etter gjennomføringen av emnet.

Evalueringen skal omfatte en vurdering av sammenhengen mellom emnets planlagte læringsutbytte, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger. Andre sentrale tema er emnets læringsmiljø og studentenes gjennomføring.

Den emneansvarlige utarbeider en kortfattet rapport med vurderinger knyttet til kvaliteten på emnet og behovet for endringer i emnet. Rapporten sendes til emneeier og skal gjøres tilgjengelig for studentene som har deltatt.

Vurderingene og anbefalingene fra emneevalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

Evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene [ny overskrift?]

Det skal foretas evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene senest tre år etter en periodisk programevaluering. Formålet med evalueringen er å bidra til å sikre at vurderingsformer, vurderingsprosesser og standarden på vurderingsresultatene reflekterer programmets faglige ambisjoner, og at det er en god kopling mellom undervisningsopplegg, vurdering og forventet læringsutbytte.

Evalueringen kan organiseres med bruk av (eksterne) bedømmersensorer, tilsyns-sensorer, programrådgivere eller på andre måter som er hensiktsmessig for fakultetet. Fakultetet fastsetter om evalueringen gjennomføres for flere fagområder eller studieprogram. Resultatene fra evalueringen skal dokumenteres.

Vurderingene og anbefalingene fra den eksterne evalueringen følges opp og oppdateres i den jevnlige oppfølgingen av utdanningsporteføljen, jf. kapittel 4.

Analyser og undersøkelser

Undersøkelser av studiekvalitet og læringsmiljø er et viktig grunnlag for den jevnlige oppfølgingen av utdanningsvirksomheten. Både universitets-, fakultets-, institutt- og programledelsen kan vurdere behovet for undersøkelser som gir supplerende informasjon til vurderingene av studiekvaliteten.

UiO gjennomfører følgende undersøkelser jevnlig:

- Studiebarometeret, den nasjonale studenttilfredshetsundersøkelsen for bachelor- og masterstudenter. Arbeidet koordineres av Avdeling for studieadministrasjon i samarbeid med fakultetene og Studentparlamentet.
- Fremdriftsrapportering for ph.d.-kandidater og deres veiledere.
- Kandidat- og arbeidsgiverundersøkelser som grunnlag for å vurdere utdanningenes arbeidslivsrelevans.

UiO bruker statistikk- og rapportverktøyet Tableau, som har egne rapporter for utdanningsledere, programledere og emneansvarlige.

Analyser av studiedata foregår både i Avdeling for studieadministrasjon, LINK og Seksjon for virksomhets- og økonomistyring samt på fakultets- og instituttnivå.

Samarbeidet er organisert både gjennom systemeierskapet til Tableau og andre støttesystemer og som konkrete samarbeidsprosjekter.

Si fra-system for studenter

Si fra-systemet er UiOs system for studentenes tilbakemeldinger om fysiske og sosiale forhold og har rutiner for mottak, behandling og rapportering av sakene.

Si fra-systemet sikrer at studentene alltid har et sted å melde fra, uavhengig av frekvensen på øvrige evalueringer. Innmeldinger i Si fra-systemet kan også danne grunnlag for videre oppfølging og evaluering.

Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om omfang og type innmeldinger som gjelder det fysiske og sosiale læringsmiljøet. Resultatene fra Si-fra-systemet inngår i fakultetenes virksomhetsrapporter og oppsummeres årlig til universitetsstyret.

Forsknings- og utviklingsaktiviteter

LINK har et særlig ansvar for å identifisere og systematisere forskning om utdanning, undervisning og læring som har relevans for utviklingen av et bredt kunnskapsgrunnlag for kvalitetssystemet. Resultater og kunnskap generert av UiOs egne utdanningssatsinger, herunder Sentre for fremragende utdanning (SFU) og andre relevante satsinger bør inngå i dette kunnskapsgrunnlaget.

4. Oppfølging og videreutvikling av utdanningsvirksomheten

Lederansvaret

Universitets-, fakultets- og instituttledelsen skal jevnlig og systematisk følge opp utdanningsvirksomheten sin på bachelor-, master- og ph.d.-nivå. Med basis i kunnskapsgrunnlaget skal ledelsen på hvert nivå følge opp aktiviteter og tiltak og vurdere behovet for endringer i utdanningsvirksomheten.

Oppfølgingen skal legge til rette for at resultatene fra program- og emneevalueringer vurderes og følges opp og skal særlig ivareta programmene i perioden mellom hver periodiske programevaluering.

Det skal være årlige, bilaterale møter mellom universitetsledelsen og utdanningsledere på fakultetsnivå. Det skal være tilsvarende faste møtepunkter mellom utdanningsleder på fakultetsnivå og utdanningsledere på institutt og/eller programnivå. Samtalene skal handle om prioriterte aktiviteter, oppnådde resultater og utviklingen siden forrige møte samt om det systematiske kvalitetsarbeidet.

Resultatene av oppfølgingen skal dokumenteres gjennom referater, rapporter eller på andre måter. Det er særlig viktig å dokumentere hvilke avtaler som gjøres med hensyn til utviklings- og oppfølgingstiltak.

Kollegial involvering, utvikling av læringsmiljø og samarbeid på tvers

Oppfølgingsarbeidet i kvalitetssystemet skal legge opp til bred involvering i diskusjoner av oppnådde resultater, i veivalg og i fremtidige prioriteringer. Kjennetegn ved oppfølgingsarbeidet er at ansvarlige utdanningsledere legger til rette for kollegial involvering, at studentene inkluderes systematisk i arbeidet gjennom sitt eget læringsmiljø, og at det etableres møteplasser og arenaer der vitenskapelig

ansatte, studenter, administrasjon og ledelse i felleskap kan identifisere utfordringer og muligheter i oppfølgingsarbeidet.

Virksomhetsstyring

Virksomhetsstyringen gjennomføres i en årlig syklus, og hovedelementene i syklusen er utarbeidelse av UiOs årsplan, utarbeidelse av enhetenes årsplaner, fordeling og virksomhetsrapportering.

Virksomhetsstyringen skal gi styret og ledelsen status for oppfølgingen av UiOs årsplan, gjennomføring av årets aktiviteter og den økonomiske situasjonen. Rapporten skal bidra til å gi innsikt i hvordan ressursene disponeres og gi et beslutningsgrunnlag for fremtidige prioriteringer både sentralt og lokalt.

Virksomhetsrapporteringen baseres på fakultetenes ledelsesvurderinger, oppdaterte prognoser og aktuelle analyser og kartlegginger. Resultatene fra evalueringene i kvalitetssystemet inngår ikke direkte i virksomhetsrapporteringen, men utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for rapporteringen.

Etablering, endring og nedlegging av studier

Arbeidet med studieporteføljen skal legge til rette for at styret deltar i overordnede, strategiske vurderinger i utviklingen av studieporteføljen, for eksempel etablering og nedlegging av fag og studieprogram, mens oppfølgingen overlates til fakultetene selv.

Fakultetenes vurderinger og prioriteringer er hovedgrunnlaget for styring og utvikling av studieporteføljen. Det er lagt opp til stor handlefrihet for fakultetene når det gjelder håndteringen av egen portefølje.

Universitetsstyret behandler årlig en samlet sak om etablering og nedlegging av studieprogram og om dimensjonering av studieporteføljen. Grunnlaget for behandlingen er konkrete forslag fra fakultetene om etablering og nedlegging av studier. Saken behandles i tett samspill med budsjettprosessen.

Fakultetene skal jevnlig gjennomgå program- og emnebeskrivelsene, inkludert læringsutbyttebeskrivelsene, i tråd med årshjulet for skriftlig studieinformasjon. Formålet med gjennomgangen er å kvalitetssikre informasjonen om programmene og emnene basert på evalueringresultater og andre tilbakemeldinger.